

Tomasz Szubrycht
Akademia Marynarki Wojennej

DOKTRYNA KRÓLEWSKIEJ AUSTRALIJSKIEJ MARYNARKI WOJENNEJ

STRESZCZENIE

W artykule przedstawiono i poddano analizie obowiązującą od 2001 roku doktrynę morską Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej. Może ona stanowić cenny materiał źródłowy podczas prac nad polską doktryną morską, ponieważ mimo pewnych różnic wynikających z odmiennych uwarunkowań geograficznych i polityczno-militarnych, zauważa się wiele zbieżności w sposobie postrzegania problematyki bezpieczeństwa. Ponadto dokument ten cechuje się dużą kompatybilnością z dokumentami obowiązującymi w Sojuszu Północnoatlantyckim.

Słowa kluczowe:

doktryna, doktryna morska, Królewska Australijska Marynarka Wojenna.

WSTĘP

Pod koniec 2000 roku szef Sztabu Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej (Royal Australian Navy — RAN) wiceadmirał D. J. Shackleton podpisał australijską doktrynę morską. Na pierwszy rzut oka wydawać by się mogło, iż dokument ten, jako materiał studyjny, dla europejskiej myśli wojennomorskiej ma niewielką wartość analityczną. Opinię taką może częściowo uzasadniać odległość geograficzna, charakter oraz specyfika australijskich sił morskich, a także odmienne czynniki determinujące bezpieczeństwo tego państwa-kontynentu.

Bardziej szczegółowa lektura analizowanego dokumentu podpowiada, iż może on stanowić ważny materiał wyjściowy dla prac zmierzających do opracowania doktryn morskich wielu państw. Odnosi się to również do naszego kraju. Powyższe stwierdzenie wynika między innymi z faktu, że:

1. Podstawą opracowania analizowanego dokumentu były osiągnięcia zarówno zachodniej, jak i wschodniej szkoły myśli strategicznej. Do autorów, którzy odcisnęli największe piętno na tym dokumencie, należą między innymi: Carl von Clausewitz, Antonio Henri de Jomini, John Knox Laughton, Philip Colomb, Alfred Thayer Mahan, Julian Corbett, Herbert Richmond, Raoul Castex oraz Siergiej Gorszkow.
2. Położenie Australii przez jednych uznawane jest za peryferyjne, przez innych natomiast za szczególnie ważne dla szeroko rozumianego bezpieczeństwa żeglugi międzynarodowej (rys. 1.). Przy współczesnym poziomie globalizacji gospodarki światowej poważnym błędem jest jednak postrzeganie problemu bezpieczeństwa żeglugi jedynie przez pryzmat narodowy lub regionalny.

Rys. 1. Australia i inne państwa regionu

Źródło: <http://maps.google.com/>

3. Stosunkowo trudno dokonać jednoznacznego skwalifikowania Australii. Państwo to może być uznane za państwo nadbrzeżne średniej wielkości bądź mocarstwo

regionalne II kategorii¹. Warto również zauważyć, że jakkolwiek australijskie siły morskie nie mają potencjału morskiego kwalifikującego to państwo do grupy mocarstw regionalnych, to jednak pozostałe kraje regionu dysponują tak znikomym potencjałem militarnym, że na ich tle Australia może być postrzegana jako takie mocarstwo. Prezentowana doktryna może więc być wykorzystana zarówno przez państwa nadbrzeżne średniej wielkości, jak i mocarstwa regionalne II kategorii.

4. Australia jest państwem bardzo mocno uzależnionym od akwenów morskich. Gospodarka morska stanowi w niej ważną gałąź gospodarki narodowej. Akweny morskie oblewające Australię to nie tylko swoista bariera obronna, ale również utrudnienie w międzynarodowej wymianie gospodarczej².
5. Warto zauważyć, iż mimo odmiennych warunków geopolitycznych charakter i rodzaj zagrożeń bezpieczeństwa Australii oraz wielu państw europejskich jest podobny.

MORSKA CHARAKTERYSTYKA AUSTRALII

Dla właściwego zrozumienia charakteru i znaczenia analizowanej doktryny morskiej Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej koniecznym wydaje się przeanalizowanie wybranych parametrów, które zdaniem autora mają determinujący wpływ na postrzeganie problematyki morskiej przez to państwo. Dalej przedstawione są wybrane dane dotyczące RAN oraz gospodarki morskiej Australii.

Uzupełniając dane zawarte w tabeli, warto podkreślić, że pod względem wielkości wyłącznej strefy ekonomicznej (EEZ) Australia zajmuje trzecie miejsce na świecie, a jej udział w światowych przewozach drogą morską wynosi 9,7%.

¹ Pod pojęciem mocarstwa regionalnego II kategorii należy rozumieć państwo pragnące mieć decydujący wpływ na kształt stosunków politycznych, militarnych i ekonomicznych na świecie lub w danym regionie, w efekcie czego dąży do maksymalizacji interesu narodowego. Nie ma ono, w odróżnieniu od mocarstwa regionalnego I kategorii, w składzie sił morskich okrętów o napędzie atomowym, uzbrojonych w efekторы z głowicami nuklearnymi. Dla przykładu, w Europie do morskich mocarstw regionalnych II kategorii należą: Niemcy, Hiszpania, Włochy i Turcja.

² Potwierdzeniem niniejszej tezy jest następująca opinia zawarta w rozdziale V „(...) ponieważ Australia jest kontynentem wyspiarskim, zarówno nasz kraj, jak i cały region w sposób zasadniczy uzależniony jest od komunikacji morskiej i akwenów morskich. Tak więc kontrola morza ma żywotne znaczenie dla naszego kraju i całego regionu, bez względu na to, czy odnosi się do działań o charakterze ofensywnym czy defensywnym”.

Tabela 1. Wybrane dane statystyczne dotyczące australijskiej gospodarki morskiej oraz Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej

Długość linii brzegowej	25 760 km	
Powierzchnia wód terytorialnych	68 920 km ²	
Powierzchnia EEZ	8 000 000 km ²	
Flota handlowa ¹ [według narodowości właściciela]	88 jednostek, 700 tys. CGT, średni wiek statku — 16 lat	
Flota handlowa ¹ [według kraju rejestracji]	643 jednostki, 2.1 mln CGT, średni wiek statku — 21 lat	
Wielkość przeladunków morskich	674.5 mln ton (52.5 mln ton — przewozy krajowe); w 2012 roku będą wynosić 820 mln ton	
Liczba portów pełnomorskich	11	
Siły morskie	jednostki pływające	68 o łącznej wyporności 111 500 ton
	samoloty i śmigłowce	36
Stan osobowy sił morskich	18 500 (w tym 5 800 rezerwy)	

¹ — jednostki powyżej 1000 GT

Źródło: „Australia Maritime Transport”, 2005, Australia Shipowners Association; World Fleet Statistics Lloyd’s Register, Fairplay Ltd, 2004; „Jane’s Fighting Ships”, 2004/2005.

Siły morskie Australii dysponują między innymi: trzynastoma fregatami rakietowymi (t. Anzac — 8 oraz t. Adelaide — 5), sześcioma OP t. Collins, jedenastoma okrętami patrolowymi t. Armidale, sześcioma okrętami OPM oraz dziewięcioma okrętami desantowymi (w tym trzema o wyporności powyżej 6 000 ton). Łączna wielkość okrętowej salwy rakietowej wynosi 84 rakiety.

CHARAKTERYSTYKA AUSTRALIJSKIEJ DOKTRYNY MORSKIEJ

Na wstępie celowym wydaje się przedstawienie swoistego „rdzenia”, który determinuje współczesną australijską politykę zagraniczną. Są nim zidentyfikowane, stałe interesy i czynniki, które decydują o poziomie bezpieczeństwa Australii. Zaliczono do nich:

- strategię unikania uwikłania Australii w destabilizującą rywalizację regionalną pomiędzy USA, Chinami i Japonią oraz podejmowanie działań na rzecz jej łagodzenia;
- zapobieganie pojawieniu się w regionie Azji i Pacyfiku dominujących potęg, które mogą podejmować strategiczne działania wymierzone w Australię;

- tworzenie w Azji Południowo-Wschodniej takiego ukształtowanego środowiska polityczno-militarnego, które będzie respektowało integralność terytorialną wszystkich państw regionu;
- aktywne uczestnictwo w działaniach mających na celu niedopuszczenie do rozprzestrzeniania się broni masowego rażenia;
- zapobieganie rozmieszczaniu, w krajach regionu, potencjału militarnego państw mogących podejmować działania lub realizować cele polityczne, militarne lub gospodarcze sprzeczne ze strategicznymi interesami Australii.

Przedstawione filary bezpieczeństwa jednoznacznie wskazują na przyjęcie przez Australię priorytetu działań politycznych nad militarnymi. Na szczególne podkreślenie zasługuje rola, jaka przywiązują Australijczycy do działań prewencyjnych.

Australijska klasa polityczna świadoma jest jednak tego, że efektywna realizacja przyjętych celów politycznych nie jest możliwa bez sił zbrojnych. Postawiono więc przed nimi następujące zadania:

- odparcie agresji lub wrogich działań wymierzonych w Australię;
- obronę interesów regionalnych państwa;
- obronę interesów globalnych;
- ochronę interesów narodowych;
- kształtowanie środowiska strategicznego³.

Zadania postawione australijskim siłom zbrojnym mają charakter bardzo ogólny, jednak ich „filozofia” jest zbieżna z zadaniami stawianymi przed siłami zbrojnymi w innych państwach. Efektywna realizacja zadań o tak dużym stopniu ogólności wymusiła opracowanie dokumentów bardziej szczegółowych. Tymi dokumentami były doktryny poszczególnych rodzajów sił zbrojnych.

Według słów wiceadmirała D. J. Shackletona doktryna Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej zawiera przede wszystkim zasady wykorzystania sił morskich dla osiągnięcia przyjętych celów polityki państwa. Dzięki niej możliwe jest zrozumienie roli sił morskich w zapewnieniu szeroko rozumianego bezpieczeństwa Australii. Należy zauważyć, iż jest to po raz pierwszy tak kompleksowo opracowany dokument tej rangi. Prezentuje on obowiązującą koncepcję i zasady wykorzystania sił morskich zarówno w działaniach połączonych, jak i samodzielnych zmierzających do realizacji przyjętych celów polityczno-militarnych rządu australijskiego i społeczności międzynarodowej. W wielu miejscach analizowanego dokumentu podkreślono, że jest on efektem szczegółowej analizy teorii oraz doświadczeń międzynarodowych i narodowych.

³ Kolejność zaprezentowanych zadań jest zgodna z hierarchia przyjętą przez Australijczyków.

Struktura i problematyka zawarta w doktrynie czyni ją podstawowym i wszechstronnie wykorzystywanym dokumentem, zarówno podczas działalności operacyjnej, jak i w trakcie opracowywania planów modernizacyjnych i rozwojowych australijskich sił morskich. Ma ona również na celu upowszechnienie i promowanie wśród społeczeństwa australijskiego najważniejszych zadań oraz uświadomienie znaczenia morskiego rodzaju sił zbrojnych w szeroko rozumianych działaniach na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa państwa. Potwierdzeniem tego jest zawarte w doktrynie stwierdzenie, że stanowi ona ważny oręż propagandowy. Być może dlatego jest tak bogato ilustrowana materiałem fotograficznym promującym australijską marynarkę wojenną.

W trakcie lektury doktryny pewne zdziwienie może budzić fakt, iż jeden z rozdziałów, zatytułowany „Najważniejszy czynnik”, poświęcony został problematyce roli i znaczenia czynnika ludzkiego (a konkretnie: dyscyplinie, morale, przywództwu, szkoleniu, gotowości bojowej oraz zagadnieniom stresu będącego następstwem prowadzonych działań).

Na zakończenie należy podkreślić, że twórcy australijskiej doktryny morskiej już na wstępie dokumentu zaznaczyli, iż jest ona swoistym materiałem wyjściowym dla niezbędnych w przyszłości zmian i modyfikacji wynikających ze zmieniającego się otoczenia międzynarodowego oraz transformacji charakteru zagrożeń i innych uwarunkowań z zakresu bezpieczeństwa. Tym samym autorzy pośrednio potwierdzili pogląd, że bezpieczeństwo (w tym przypadku bezpieczeństwo morskie) jest zarówno stanem, jak i procesem.

Doktryna Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojenne liczy 175 stron. Składa się ze wstępu, dwunastu rozdziałów, bibliografii, wykazu skrótów i akronimów, słownika oraz indeksu. Dalej zaprezentowana zostanie ogólna charakterystyka kolejnych rozdziałów analizowanej doktryny.

Warto zauważyć, że zamieszczony we wstępie doktryny wykaz skrótów i akronimów oraz na jej końcu słownik ułatwia przebrnięcie przez poszczególne rozdziały analizowanego dokumentu.

Rozdział I, zatytułowany „Zrozumieć doktrynę morską”, wyjaśnia naturę prezentowanej doktryny oraz źródła, które wykorzystano przy jej opracowywaniu. Zawarto w nim oczywiście wręcz stwierdzenie, że doktryna morska uzupełnia doktryny sił powietrznych i lądowych i wraz z nimi tworzy doktrynę sił zbrojnych. Tak trywialne stwierdzenie można uzasadnić jedynie faktem, że dokument ów jest skierowany do szerokiej rzeszy odbiorców.

W rozdziale tym, z punktu widzenia teoretycznego, interesujące są definicje doktryny według poglądów australijskich. Pierwsza z nich głosi, że „(...) doktryna militarna wspomaga dowódców oraz osoby odpowiedzialne za proces planowania w takim podejściu do zagadnień i sytuacji stresowych, niebezpiecznych, niepewnych i nieznanych, by mogli oni dokonywać optymalnych rozważań opartych na ścisłej analizie i wszechstronnej wiedzy opartej na doświadczeniach historycznych zarówno narodowych, jak i międzynarodowych”.

Druga (przyjęta w doktrynie) mówi, że jest to: „(...) sposób myślenia o naturze, roli i sposobach prowadzenia konfliktów zbrojnych (...) zawiera fundamentalne zasady dzięki, którym siły zbrojne nakierowują swe działania na wsparcie narodowych celów politycznych”⁴.

Swoistym „jądrem” rozdziału jest bardzo ogólnie sprecyzowana misja Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej. Składa się ona z trzech elementów wyraźnie określających, że musi ona:

- być w stanie zwyciężyć w działaniach w środowisku morskim, jako element samodzielny lub komponent morski w ramach działań połączonych;
- prowadzić działania zapewniające nienaruszalność terytorialną i suwerenność na obszarach podległych jurysdykcji państwa;
- aktywnie uczestniczyć w zapewnieniu (budowaniu, utrzymaniu) bezpieczeństwa w regionie.

Z polskiego punktu widzenia na podkreślenie zasługuje stwierdzenie, że przy opracowaniu doktryny wykorzystano między innymi: *Allied Tactical Publication 1* oraz *Royal Navy's Manuals of Navigation, Australian Fleet Tactical Instruction*, a także zbiór dokumentów zatytułowanych *Australian Defence Force Publication* (ADFP).

Interesujące jest określenie czterech poziomów doktryny morskiej. Australijczycy wyróżnili: *keystone doctrine*, *philosophical doctrine*, *application doctrine* oraz *procedural doctrine*. Jest to „autorskie” podejście do prezentowanej problematyki. W opinii zespołu opracowującego doktrynę morską zaproponowane poziomy wykazują pewną kompatybilność z powszechnie przyjętym podziałem trzy poziomowy (strategicznym, operacyjnym i taktycznym).

⁴ W literaturze polskiej przyjmuje się za F. Skibińskim i B. Balcerowiczem, że doktryna jest to oficjalnie przyjęta strategia. Można więc stwierdzić, że doktryna morska stanowi swoiste potwierdzenie i akceptację przyjętej strategii morskiej. Jest to pogląd zgodny z jedną z definicji doktryny zamieszczonej w *Słowniku terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, w którym pod pojęciem doktryny rozumie się oficjalnie przyjęty system zasad i założeń ośrodka decyzyjnego zmierzający do realizacji ustalonych celów za pomocą wydzielonych środków.

Application i *procedural doctrine* mogą być utożsamiane zarówno z poziomem operacyjnym, jak i taktycznym. Oba odnoszą się do zasad prowadzenia działań na morzu; zarówno *application*, jak i *procedural doctrine* mają odległe korzenie historyczne, ponieważ można (a nawet należy) wywieść je z brytyjskiej *Instrukcji walki* opracowanej w 1672 roku.

Keystone i *philosophical doctrine* nie sięgają tak daleko. To one jednak zajmują w doktrynie kluczową pozycję, ponieważ zaliczane są do jej „wyższych poziomów”. Oprócz podstawowej roli, jaką jest precyzyjne określenie zasad wykorzystania sił zbrojnych, mają również wypełniać funkcje edukacyjną i motywacyjną dla personelu sił zbrojnych. Podkreślono, że funkcję edukacyjną spełniają nie tylko w stosunku do personelu sił zbrojnych, ale również wobec elit politycznych kraju (zarówno rządu, jak i opozycji) oraz szerokich rzesz społeczeństwa. Prezentują, wyjaśniają i podkreślają znaczenie i możliwości wykorzystania instrumentu militarnego w egzekwowaniu (urzeczywistnianiu) potęgi i obrony żywotnych interesów państwa.

Rozdział II poświęcony jest przedstawieniu znaczenia obszarów morskich i gospodarki morskiej dla szeroko rozumianego bezpieczeństwa Australii oraz pozostałych państw regionu. Zawarto w nim podstawowe dane statystyczne odnoszące się do różnych aspektów gospodarki morskiej oraz uwarunkowań geograficznych Australii i pozostałych państw regionu. Poruszono w nim również problematykę zagrożeń ekologicznych oraz te aspekty prawa międzynarodowego, które mają znaczący wpływ na działanie sił morskich.

Rozdział III poświęcony został charakterystyce konfliktów zbrojnych. Stwierdzono w nim, podobnie jak w dokumentach tej rangi opracowanych przez Rosję, Chiny czy Pakt Północnoatlantycki, że Australia w aktualnej sytuacji polityczno-militarnej nie ma jednoznacznie zidentyfikowanego przeciwnika, tym samym jej siły zbrojne (w tym marynarka wojenna) muszą być przygotowane do prowadzenia działań zbrojnych w szeroko rozumianym spectrum konfliktu zbrojnego. Zgodnie z zasadą „(...) na dowolnym akwenie, operacje każdego rodzaju, z każdym i przeciwko każdemu”.

Na uwagę zasługuje szczególne podkreślenie roli i znaczenia wywiadu oraz rozpoznania. W rozdziale tym scharakteryzowano między innymi następujące aspekty: zagrożenie dla bezpieczeństwa, niepewność współczesnego środowiska militarno-politycznego, potencjalne źródła konfliktów. Ponadto omówiono i scharakteryzowano spectrum konfliktów zbrojnych ze szczególnym uwzględnieniem tych, w które w najbliższej przyszłości mogą być zaangażowane australijskie siły morskie.

Wartym podkreślenia jest fakt skupienia uwagi na zasadach prowadzenia działań (selekcji i klasyfikacji celów, współpracy, działań ofensywnych, koncentracji siły, zabezpieczenia sił własnych, zaskoczenia, ekonomii wysiłku, elastyczności oraz morale). Zostały one poparte licznymi przykładami z bogatej historii działań australijskiej floty wojennej.

W rozdziale IV przedstawiono zagadnienia z zakresu strategii. Zawarto w nim między innymi narodowe ujęcie następujących definicji: interesu narodowego, narodowych celów polityki, składników potęgi i siły państwa. Jednoznacznie zdefiniowano również obszary uznane za żywotne dla bezpieczeństwa państwa. Są nimi: Azja (Południowa i Północna), południowo-zachodnia część Oceanu Spokojnego oraz Ameryka Północna. Interesujące jest uznanie Ameryki Północnej za obszar żywotny dla bezpieczeństwa Australii. Zdaniem autora jedynym uzasadnieniem takiej decyzji jest znaczenie strategiczne USA jako sojusznika Australii. W rozdziale tym zawarto ponadto charakterystykę znaczenia czynników ekonomicznych, demograficznych, roli i znaczenia doświadczeń historycznych oraz fundamentalne zasady polityki zagranicznej Australii.

Kolejny rozdział prezentuje przyjęte koncepcje strategii morskiej. Stwierdzono w nim, że kontrola morza, odmowa korzystania z morza oraz projekcja siły są wiodącymi zadaniami sił morskich. Uznano, że w ramach kontroli morza konieczna jest zdolność do szeroko rozumianego wykorzystywania morza (oraz odmowy z jego korzystania przez przeciwnika). To warunek konieczny dla osiągnięcia celów strategicznych w czasie konfliktu. Podkreślono ponadto, że zapewnienie kontroli morza jest podstawowym celem prowadzenia prawie każdej operacji, w którą zaangażowana będzie Australia, w całym spektrum konfliktu. Wiele uwagi poświęcono w tym rozdziale problematyce *Force in being* oraz roli i znaczeniu postępu technicznego w działaniach morskich oraz jego wpływowi na współczesną strategię morską.

W rozdziale VI skupiono się na zaletach i wadach marynarki wojennej jako instrumentu realizacji polityki państwa w szeroko rozumianej sferze bezpieczeństwa. Przedstawione cechy są prawie identyczne z tymi, jakie zazwyczaj prezentowane są w dostępnej literaturze.

W rozdziale VII skupiono się na operacjach morskich. W wielu dokumentach i publikacjach poruszających problematykę wykorzystania sił morskich jako instrumentu realizowania polityki państwa wyróżnia się trzy zasadnicze role, jakie odgrywa ten rodzaj sił zbrojnych, a mianowicie: policyjną, dyplomatyczną i militarną. Są one przedstawiane zazwyczaj w formie trójkąta. Na tym kończy się jednak analogia sił morskich różnych państw. „Wypełnienie” każdego boku konkretnymi

zadaniami ma indywidualny, narodowy charakter. Decyduje o tym wiele różnych czynników, wśród nich: charakter i intensywność zagrożeń, uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne oraz posiadany potencjał ilościowo-jakościowy. W przypadku Australii zadania wypełniające każdy z boków tego trójkąta przedstawione zostały w tabeli 2.

Tabela 2. Zadania sił morskich Australii realizowane w ramach roli policyjnej, dyplomatycznej i militarnej

Rola sił morskich	Ujęcie australijskie
Policyjna	<ul style="list-style-type: none"> — zarządzanie i ochrona zasobów morza — budowanie pokoju — egzekwowanie kwarantanny — zwalczanie nielegalnej emigracji — utrzymanie pokoju — wsparcie innych organów państwa i władz lokalnych — zwalczanie przemytu narkotyków — zwalczanie piractwa morskiego — wymuszanie pokoju
Dyplomatyczna	<ul style="list-style-type: none"> — pomoc organom obcego państwa lub władzom lokalnym — poszukiwanie i ratownictwo — współpraca z siłami morskimi innych państw — minimalizacja skutków klęsk (żywiolowych, ekologicznych) — prezentacja bandery — ewakuacja osób cywilnych — zabezpieczenie operacji ewakuacji — wymuszenie siłowe
Militarna	<p><u>Działania na morzu</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — rozpoznanie i monitoring — ochrona żeglugi — kontrola żeglugi — zwalczanie żeglugi — działania blokadowe — odmowa korzystania z morza — pozbawienie przeciwnika kontroli morza <p><u>Działania z morza</u></p> <ul style="list-style-type: none"> — przerzut drogą morską — uderzenia na cele lądowe — operacje desantowe — wsparcie działań na lądzie

Źródło: *Australian Maritime Doctrine, RAN Doctrine 1, 2000 Commonwealth of Australia 2000, Canberra: Defence Publishing Service, Department of Defence, 2000, p. 57.*

Analiza tabeli pozwala stwierdzić, że przedstawione zadania uwzględniają ich charakter narodowy. Może o tym świadczyć ujęcie w ramach zadań o charakterze policyjnym egzekwowanie kwarantanny. Jest to zadanie, które nie pojawia się w wykazie zadań realizowanych przez siły morskie innych państw. To specyfika australijska, wynikająca z poważnych obaw o właściwe zabezpieczenie fitosanitarne i sanitarne zarówno władz, jak i obywateli Australii.

W rozdziale tym zawarto krótką charakterystykę każdego z ujętych w tabeli zadań. Są one jednak powszechnie znane i podobnie charakteryzowane w wielu innych opracowaniach. Warto w tym miejscu wspomnieć o realizowanym przez Australię programie Pacific Patrol Boat polegającym na przekazaniu państwom położonym w rejonie południowo-zachodniego Pacyfiku dwudziestu dwóch nowoczesnych jednostek patrolowych. Wspomniany program ma wesprzeć australijski wysiłek w realizowaniu przez marynarkę wojenną funkcji policyjnych w regionie.

W rozdziale VIII skupiono się na najważniejszym, zdaniem Australijczyków, elemencie marynarki wojennej — czynniku ludzkim. Rozdział ten podejmuje następujące zagadnienia: personel, zagadnienia ochrony życia na morzu, dyscyplinę, morale, przywództwo, trening, gotowość bojową oraz stres wywołany prowadzeniem działań zbrojnych. Jest to swoisty ewenement, by dokument tej rangi w tak obszerny sposób poruszał tego typu problematykę.

Kolejny rozdział zawiera charakterystykę możliwości marynarki wojennej, przemysłu narodowego, systemu logistycznego marynarki wojennej, zabezpieczenia meteorologicznego, oceanograficznego i hydrograficznego.

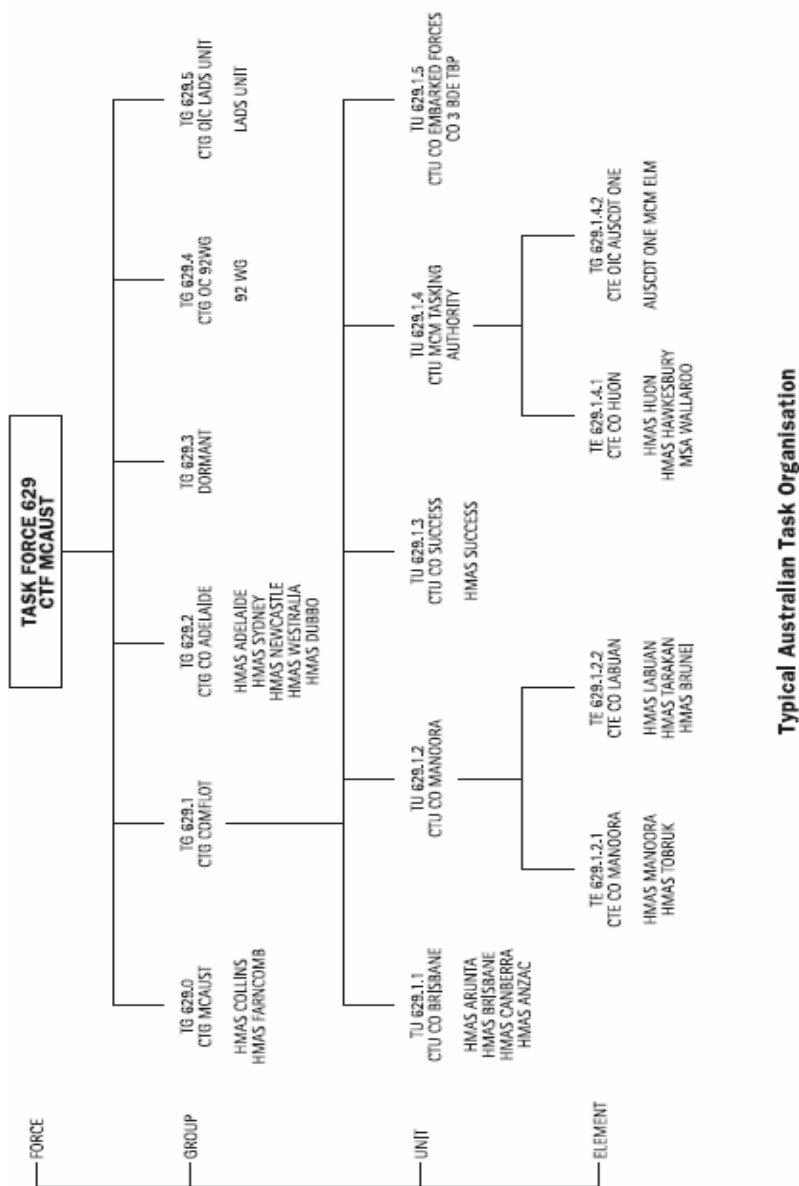
Rozdział X oprócz szczegółowego zaprezentowania takich zagadnień, jak C4I i C4, przedstawia i omawia organizację bojową australijskiej marynarki wojennej (rys. 2.). Warto zauważyć, że jest ona prawie identyczna z tą, która obowiązuje w Pakcie Północnoatlantyckim.

W rozdziale przedostatnim poruszono planowanie operacji, szczegółowo scharakteryzowano narzędzia planowania operacyjnego oraz obowiązujące reguły użycia siły (ROE).

W XII rozdziale przedstawiono wizję Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej przyszłości oraz wprowadzono trendy rozwojowe. Przyjęto dwa plany rozwoju. Pierwszy, określony jako PLAN GREEN, rozpatruje rozwój marynarki wojennej w perspektywie pięcioletniej. Jest on ściśle powiązany z podobnym (pięcioletnim) cyklem planowania finansowego. Natomiast drugi, noszący nazwę PLAN BLUE, obejmuje perspektywę rozwoju RAN w perspektywie najbliższych 30 lat.

Ostatnim elementem składowym analizowanej doktryny jest słownik zawierający 250 definicji oraz indeks.

Na zakończenie należy zaznaczyć, że analizowana doktryna morska zawiera bardzo dużo odniesień do działań australijskiej marynarki wojennej na przestrzeni ostatniego wieku.

Rys. 2. Typowa organizacja bojowa obowiązująca w RAN

Źródło: *Australian Maritime Doctrine, RAN Doctrine 1, 2000 Commonwealth of Australia 2000, Canberra: Defence Publishing Service, Department of Defence, 2000.*

Przykładem takich reminiscencji historycznych są między innymi działania: HMAS Melbourne (I) i HMAS Sydney (I) w listopadzie 1914 roku, HMAS Sydney (II) na Morzu Śródziemnym w 1940 roku, sił Korpusu Inżynieryjnego w 1915 roku w ramach operacji desantowej w Dardanelach, niszczycieli HMAS Bataan i HMAS Warramunga (I) w 1951 roku podczas operacji desantowej w Inchon w czasie wojny koreańskiej oraz wiele innych. Przykłady te wspierają wywody teoretyczne, czyniąc również z dokumentu bardzo efektywny materiał propagandowy i promocyjny Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej. Jak przedstawiono zresztą na wstępie, było to jednym z zadań tego dokumentu.

ZAKOŃCZENIE

Warto zauważyć, że z militarne punktu widzenia jest to dokument o bardzo dużym stopniu ogólności. Wynika to z kilku przesłanek. Po pierwsze, oprócz aspektów typowej doktryny morskiej zawiera również elementy popularyzatorskie i promocyjne. Po drugie, ze względu ma swój jawny charakter nie zawiera żadnych dokładnych analiz, rozwiązań czy innych szczegółów politycznych lub militarnych, które mają zazwyczaj charakter niejawny. Po trzecie, jest to raczej swoista deklaracja polityczna konkretyzująca sposoby realizacji przyjętej strategii państwa na obszarach morskich.

W wielu poruszanych aspektach prezentowana doktryna jest zgodna z pojęciami, charakterystykami, podziałami czy diagnozami obowiązującymi w zachodnim kręgu myśli wojennomorskiej. Zawarte tu zagrożenia bezpieczeństwa państwa, mimo specyfiki narodowej, w dużym stopniu są uniwersalne. Należy jednak podkreślić, że pewne przedstawione zagadnienia mają „autorski” charakter.

Na zakończenie warto podkreślić, że mimo licznych mankamentów i dużego stopnia ogólności doktryna morska Królewskiej Australijskiej Marynarki Wojennej może stanowić ciekawy materiał analityczny dla twórców doktryn morskich w innych państwach, w szczególności w państwach nadbrzeżnych średniej wielkości. Stanowi ona ponadto swoisty fundament do opracowania lub modyfikowania innych szczegółowych dokumentów niższej rangi w marynarce wojennej Australii.

BIBLIOGRAFIA

- [1] „Australia Maritime Transport”, 2005, Australia Shipowners Association.
- [2] *Australian Maritime Doctrine*, RAN Doctrine 1, First Edition, Defence Publishing Service Department of Defence, Canberra Act 2600.
- [3] „Jane’s Fighting Chips”, 2004/2005.
- [4] *Słownik terminów z zakresu bezpieczeństwa narodowego*, AON, Warszawa 2003.
- [5] „World Fleet Statistics Lloyd’s Register”, 2004, Fairplay Ltd.
- [6] <http://maps.google.com/>

ABSTRACT

The paper presents analyze of most important aspects of Australian maritime doctrine, which was published in 2000. The analyze shows that this doctrine can be an interesting sources for countries, which want to prepare their national maritime doctrine.

Recenzent prof. dr hab. Andrzej Makowski